

ՌՈՒՍԱՀԱՅ ԹԵՐԹԵՐ

ՏԱՐԱԶ. — Սոյն շարաթմ

թերթի անցեալ տարւան պատկերազարդ 47երորդ պրակը, մի քանի պատկերներով հայտնի արարին հետ շատ մասին կը խօսէր. յարգելի հրատարակիչը նոյն պրակին հակադր զարդաւ, րամ էր լեզուապէս ծանօթ բանասէր հանգուցեալ Միքայէլ Նալբանտեանցի կենդանագրով. այնպէս կ'երեւի թէ նայն պրակը նախորդած էր ի յիշատակ նոյն լեզուագիտի ծննդեան 70ամեակին. թերթին մէջ կը գտնենք նաեւ Մ. Նալբանտեանցի տան և շիրմին պատկերները. որոնց մասին եղած համառօտ յօդուածները ընթերցողին հետաքրքրութիւնը կը շարժեն: Գոյումստեանը իրտամբ կը նշուի զատի թէ ինչպէս և ինչ պրակով հայ գրականութեան տմենէն պատմաւոր և արդիւնաւոր անդամին տաւը իրելն մի թանկագին յիշատակ չեն նորոգել, այլ հրեայ ընտանիքի մը վարձու կու տան և նոյն իսկ ծախելու ալ կը յանգչեն: Իսկ շիրմին որ կը փլէի, կը մաշի խնամք չի տարւոր զայն նորոգելու: Նոյն պրակը կը դարձարեն ուրիշ նոր պատկերներ. «Թարթաւ», ազգային նոր կառավար», կը ներկայացնեն բլուրը, գետը և փայտաշէն կամարը: «Գանձառա զիւր» ազգային կառուածներով և աղբատին անկողով. կենդանադիր Ստեփաննոս Նազարեանցի, որ

Նատաւիա Տէր Մարկոսեանի և Զամպրէնի տանց կենսագրութեան կամ ուրիշ մեկեղծ մանկութեան թերթին գրական լուսնագրութիւնը աւելի խաղաղական է: (Թիւ 47) Բուռ «Տարազ» պրակին մէջ կը գտնենք ընդարձակ յօդուած մը «Տահաւատանի երկաթուղին եւ Գոնիա — Պաղատա — Պապրայի նոր գիծը» վերնագրով հետաքրքրական յօդուած մը (Նոր. թիւ 48-49): «Գրականութիւն և մամուլ», ոչ ազգային քննադատական քրտնիկ: «Գեղեցիկտուն» Պաղտի կեանքէն հանուած մի ազգային վիպագրութիւն: Այլ յօդուածին կը յաջորդէ ազգային ժամանակակից պատմութեան խիստ շահեկան մի գրութիւն՝ Ստեփաննոս Նազարեանցի մի անտիպ նամակն ուղղուած Նոր-Նախիջևանի ազգայնոց: Այլ նամակէն մի մասն նոյնութեամբ կը հրատարակենք որ կարելի է մեր ներկայ գրողաց և ընթերցողները վերայ մի բարոյական օգտակար տպաւորութիւն թողու:

«Խմ աղբիւ, հողով լափ սիրած հայրենիքն, եկեք քաղցրութեամբ դուռ ձգեք մեր սրտից այն երկաթառուութեան, կուտարութեան և Ժնապարկեան շար օճը որ այլժամ տարիներ թափառելու է մեր քաղաքային կեանքը, մեռուցողով մեր մէջ ամենայն միտքանութեան ոգի մի ազգօգուտ հասարակաց ձեռնար:

կուտեան անտիպ, թող վերջ է վերջը հասկանալ, որ ոչինչ բարեգործութեան, ոչինչ հասարակագուտ զորք կարելի չէ մի զորովորի մէջ, իմէ այս պարսկա և պաղարիք անդամը ուսել չէին արեւն զինամանութեամբ և լայնաբեր ներդաձմութեամբ հանիթիկ միտքան, ուսել չէին, առաւ հմ, իրանց անձնական տնտեր մտածալ, զաղել և յաղ, թահարի, երբ խօսք որ մի մեծ, սուրբ, հասարակագուտ զորքի վերայ, որ պատկանում է թէ այժման սեղանից պարծաքին և թէ զայց օրերի նոր տերջի բարեբախտութեանը: Այլպէս հարկաւոր է մեզ պատր վարել, և թէ մենք, հայեր, չըրամէր իսկազարները պէս, մեր յատուկ ձեռքով կործանել մեր ներկայ և զալոց բախտաւորութիւնը»:

Հուսկաւոր խմբիցի կը այլ գրութեան մէջ, մանրամասն կը ներկայացնեն Մ. Նալբանտեանցի շնորհատանէն բնութեամբ ստակով Նոր Նախիջևանի մէջ կանգնուելիք «Հայկական կիմաղիտն» իր ուսումնական ծրարիկը որ շատ լաւ կազմուած է, և այն թէեւ նոյն ժամանակուան հայագրութեան համար շատ բարձր և աներկանալի բնյալց ներկայ բարձրագոյն վարժարան համարական ձեռնարկը կը նայ առաջնորդ ինչեւ «Տարազ» իր այն պրակին մէջ ըստ սովորական ծրարիկը կը գտնուին ազգային և հանրագոյնի հետաքրքրական մանր լուրեր և տեղեկութիւններ:

ԱՐՏԱՍԱՀՄԱՆԻ ԹԵՐԹԵՐ

ՀԱՏԻԳԻՐ ԱՐՏՈՐԵԱՅ. — Անցեալ տարւոյ վերջին պրակը կը ներկայացնէ հետեւեալ յօդուածները. «Հնարական» վերնագրի տակ առումնական տկնարի մի մի քանի հին ձեռագիր աւետարաններու վրայ, աղբիւ բանարիւրաց ծանօթ հին գրչագիր աւետարանից, 1 աղբիւն ձեռնարանի (ՅԱԶ = 887) Եւրոպական վրայ Ս. Գիւրգ միաբանութեան (ՄԱԶ = 602 չ). Պոլսոյ Անտարանտ միաբանութեան (ՅԻԲ = 415 չ). Մեծ. յօդուածարիւրը Հ. Յ. Տ. նոյն թուականը հայոց թուական կը համարի ՅԻԲ կ'ըլլայ = 966, որ մերի հաւանական կ'երեւայ. Եւրոպացի գիւղին

(ՅԱԶ = 1058). Գալէնիքի (Թուական չ): Այս յօդուածը աւելի արձանագ մըն է այն տմեն համառօտ գրութեանց, որոնք վերջոյիշեալ աւետարաններու հնութեան առթիւ վերջերս հրատարակեցան գնահատման թերթերու մէջ: Հմտ. «Բիւրական» 1900, թ. 28, 30 և 39. «Բիւրական» 1900, թ. 1093 և 1159, «Բանասէր» Բ շատոր, Պրակ 1900: Յիւրա աւետարանաց մէջ հնութեամբ իրել հետաքրքրական կրօնագիտական զրարեղով, շատ բանասէրներէ փափաղ կը յայտնուի որ և այն Լուարեան ձեռնարանին պէս մի

մեկեանս գտնէ, որ լուսագրութեան լուսնագրութեան ենթարկուել ըստ այնմ կարելի ըլլայ աւելի զիւրա վաւերացնել ան որ հնութեան հարադատութիւնը: — Երկրորդն մասնագրական յօդուած մ'է «Նկատողութիւններ Փաւստոսի պատմութեան վերաբերեալ» (վերջ գրութիւն Գր. Տէր-Պողոսեանի): — Այս պատկով կը վերջանայ նոյնպէս Պ. Միլիք Ս. Գալար-Ֆիւնի րարիկի գաւառաբարբառ մի գեղեցիկ լեզուաբանական զրարութիւնը, որուն առաջին մասերուն վրայ արդէն անցեալ տարւան «Բաղմալէպ» ի (թիւ 10, 11, 12) մէջ խօսած ենք:

ներկայիս նոյնպէս մեր պատ-
ընթերցողաց կը ներկայացընենք
մի քանի հետաքրքրական բա-
ռեր, որոնք կրնան շատերուն
անձանթի բլբլալ.

«Շէնէւ — աղբոր. «կս շէնէւ հմ
ամ դուռն: Շէնէւուտ — աղբոր. լաւ.
պէտք եղածին պէս: Շէնիթ — սեմը:
Շըլլի — վիշ: Շըլլիթ — օրօրացի մէջ
կրտսեանքու տակ դրուած նոյր: Շըլլ
Շըլլի — խաղողի քամուք: Չարվա-
ղօտի — ծիսման: Չիչ — ցեց: Չըղ —
ձիւնի գնդակ, որ լեռանց բարձուն-
քէն զօրկողմ դնալի ստանշանայ այն-
չափ կը մեծնայ. երբեմն 1—2—3 և
աւելի տարմաղիծ կ'ունենայ և տու-
ներ կը կործանէ անոնց զարնուելով:
Չըլլուր — կծծի: Չըլլ'ուր — պատուած:
Չըրիթ — զանազան ձևերով շատ
նաղ: Չըլթ — կաշուէ չափ: Չըլիլի —
մի տեսակ խոր և կլոր պոկերէնք:
Չըլլալ — պաշտ: Չըրիկուր — օր-
ճէի ունեցող: Չըրիկուր խմոր մը տը-
վալ: Չըլմար — ճախարակ: Չման-
սուտ լալու: Չըրծիք: Չըլր — մ հե-
ւ մըդեղնի կ'որ: Չըրիկուր — զեմ:
Սալի — աման: Սըրիկ — խոնդիկն բե-
րանց գոցող կաշիէ կտոր: Սըլիկիւ
— անհերք: Սըլիկ — կանաչ լուբալ:
Սըլիկի — ձառնադոծ աղէկներու զեմ:
Սըլիկ — քաղախուր մի կտոր: Չըլգ-
լի — միտ աւելոր մի կտոր: Չըլգ-
լի — միտ պաճ: « Վիշապիկն
չարմէր չըլթ: Չըլկիլիս — վիշակ
ձեռնու տակի օրէքը: Տըլիլի — մէկ
տեսակ փոքրիկ տանձ: Տըլիլի —
պղպղակ:

Այս յօդուածէն վերջը հրա-
տարուածն է «Գեորգի Գե-
որգեայ վեցորեայ» մատենա-
խօսական մի յօդուածը, որ նա-
խորդ ամիսներէն սկսուած էր և
նոյնպէս մենք մեր նախորդ պը-
րակներուն մէջ վերջերէնք. այդ
յօդուածն այլ կը վերջանայ նոյն-
պէս կը վերջանայ նշխարներուն
պաշտը վրայ դրած պատմական
մի յօդուածը: Հանդիսի վերջին
մի յօդուածը: Հանդիսի վերջին
պարական ներքին է մի քանի դրա-
տականներ հին ու նոր նշա-
նաւոր և անշնչ հրատարակու-
թեանց վրայ:

ՆՈՐ ԿԵԱՆՔ. — Լոնտոնայի
հայ կիսամասթերերը իր վերջին
երեք թերթերու մէջ զինանա-
դետապան դրոյեցիկ յօդուածնե-
րէն դատ, կը բաժանակէր պա-
տասխան մը մեր «Գրական նա-
հատականներ» վերնագրով յօ-
դուածներ: Այն օրէնք երբ զերբ
մի կամ յօդուած մը հրապա-
րակ կը հանենք, բնաւ պա-
հանք մը չունինք զնահատուե-

լու, և նոյնպէս միամիտ լքման
չենք ենթարկուի լսելով ազնիւ
կամ անազնիւ քննադատութիւն
մը: «Նոր կեանք»ը, ըստ իր
զովիւր յատկութեան ազնիւ
կերպով կը քննադատե մեր վե-
րայիշեալ յօդուածը. զոր չի մոռ-
նանք լսելու երկար և համա-
ռօտ գրութեամբ զնահատուցին
Ռուսահայ, Պաշկարահայ և Ե-
գիպտահայ թերթեր: Եւ զնա-
հատուհայ, ոչ զմեզ դրաւ տեսցին
այլ մեզ հետ համակարծիք ե-
ղան, որ մեր ազգը ինչպէս որ
պէտք է վարձատրած չէ իր դրա-
դէսները և հանճարները: «Նոր
կեանք»ի պարոն խմբագիրը
գրական անվարձատրութեան
կամ նահատակութեան պատ-
ճառ կը համարէ խիստ դրա-
քնութիւնը և ծանօթ դնելու
Բէն: Մենք շատ յաւակնուտ պի-
նք համարեցինք եթէ մասամբ
իւրեք քննադատին այդ պատ-
ճառները (որ նորածին են) ան-
գոր համարեցինք: Բայց միայն
քիչ մի մէջ հարցընել քննադա-
տին որ միթէ Պէշկարահայեան և
Դուրեան նոր օրերու մարդիկ
են: Ինչու անոնք առանց վար-
ձատրութեան մեր ամենէն սրը-
տանմիտ նահատակները եղան,
չէրենք ոչ սուրը կը հարածէր
ոչ քրքրենութիւնը կը թարչը
միջերն ալ անվարձատրու-
թեանը: Պարոն քննադատը եթէ
քիչներ: Պարոն քննադատը եթէ
մի բն: արդի գրականութեան
մեր քիչ արդի գրականութեան
բնագրու զեպ ի վեր հայ
բարձրանար գեղարվիթի ժա-
մանկներու մէջ քննել մեր
գրադիտաց ջաւայի և բնակար-
ճակի անտարակայ իր միշեալ
պատճառները շատ զօրուէր և
արդարացի պիտի չի դառնար:
Բայց որպէս զի մենք նորէն հնա-
մու չեն համարուեցինք ինչպէս
վար և հարցընենք մեր պա-
տական քննադատին թէ ար-
եքոք ամերիկահայ, փարեգահայ,
եգիպտահայ լրագրիները որոնք
նոյն անվարձութեան և կաշկանդեմ
պատմ լրագր տեսնեն, ունին
կենցաղ արժանաւայել վարձա-
կները: Ինչ կը նշանակէ
արուսթիւնը: Ինչ կը նշանակէ
անհնգ անկանոն կերպով հրա-
տարակուրել: Մենք ուրախ ենք
որ «Նոր կեանք»ը ըստ Ձեր վե-
րայիշեալ լրագրին լրուել կը վարձա-
տուրէ: կը փափաղենք որ Ձեր
հետ կամ Ձեզմէ վերջը ծնող
պարզ թերթեր, սիրտ ունե-

նային միեւնոյնը խոստովանե-
լու, և այն աստի քննադատա-
կան յարմանակը զուր տարած
պիտի բլբլալ և մենք զո՞հ սրը-
տով զնեզ ծափահարողը:

BEESARIAN. — (Թիւ 51-
52) այս Բարապտուական մեծ
հանդէսն իր նախկին զարկով
հրատարակած էր մի համառօտ
տեսութիւն Հայ. Եկեղեցւոյ
նախնի վարդապետութեանց վը-
րայ. յօդուածագիրն էր Գ. Աւ-
ճեան վարդապետ որ եր գրու-
թեան վկայութիւնները ընդհան-
րապէս քաղած էր Ազատանդե-
ղութն և Գաճախապատմէն:
Նայն յօդուածին մէջ համառօտ
տեսութիւն լուծած էր Օրմանեան
Պատրիարքին վրայ: Իսկ Նեբ-
կայ պրակին մէջ կը պակսի նոյն
Մեծարդայ վարդապետին յօ-
դուածը, և զտեսիւն անկարելի
մը «Բարապտուական» (1900 թիւ 10-
11) բաժանակութեան վրայ: Այս
վերջին գիրքը որ 200էն
աւելի էջերէ կը բաղկանայ, կը
պարունանի շատ մը հմտակց
բանասիրական յօդուածներէ
զատ հետեւեալներն: Ռուսահայ
սերութիւն առ Կիւսկոս անուն
Եկեղեցւոյ 800 հազ. Ուկրեյ-
նայի գրած նամակին (հարիւր.
քսան հինգերորդ) վրայ: Հե-
տաքերակա յօդուած մը Ռը-
դատուք եկեղեցւոյ մասին: Ռու-
սաստանի Քիւզնիսկան ու-
սումն: Պարսէն թղթականութիւն:
Եւ այլ գրական տեղեկութիւն-
ներ, և այլն:

ՀԱՅ. ԵԿԵՂԵՑԻ. — Այս
արտասահմանի ամսագրերը կը
բաժանակէ իր վերջին պրակին
(թիւ 9 և 10) մէջ զուտ կրօ-
նական և Առաքածարական
յօդուածներ: Գեոր. Գ. Եպիսկո-
փորի անուն ցոյց կու տայ որ
քրիստոնէութիւնը որդի բաղա-
բարութեան շատ նպաստած
է և այս առթիւ՝ յառաջագի-
նութիւնը անկրօնութեան մէջ
կարծիք երկաստարաց: Կ'ուղ-
ղէ հետեւեալն.

«Յաւայի երեւոյթ մ'է որ մերթ
ընդ մերթ իմաստակ թերութեան,
ներշնչելով մանաւանդ իրենց զրու-
նուած միջավայրերու յոյժ կողմերէն
զարթոնութեամբ կամ զրէն տիկե-
ղեպի թափթիփութեամբ առէ ինչ
փախցիներ որ և է ձեռն տակ անհրա-

ԹՐԲԱՀԱՅ ԹԵՐԹԵՐ

ԲԻԻՐԱԿՆ. — Պայտայ այս աղագորական շարժաթաթերթի առնչելիս ունեցած վերջին երկու պրակներու մէջ կը գտնենք շահեկան յօդուածներ (Թիւ 45) Հասկաբաշ վերնագրի տակ կը տեսնենք, թիւ 46-ի փոփոխութեան կը Պայտայտ խոսքերու գիրքը զերու հոգեւոր հովիւներէ զուրկ լինելու ցտալի վիճակին և այդ առթիւ խմբագրի մի հոգեւորական սիրուն և խորհրդաւոր զանիշ եղբայրացու թիւ 47-ի պէս կը կարգանք մեր անձին ուղղուած մի քննադատութիւն «Հայ Հոգովեական գրականութիւն» յօդուածին առթիւ «սրուն վերնագրի խորթութիւնը» զոր մենք կանխաւ հաստատած ենք, պատ. խմբագրին ինքն եւս կը հաստատէ, և մեր միտքէն լանցած մի բանի մէջ կ'ընծայէ. այս ինքն էր թէ մենք ըսած ըլլանք մեր Պէշկիթաշեան և Հէքեթեան քերթողներն Հայ Հոգովեական գրականութիւնը ստեղծելու նպատակու գործը ստեղծելու Ուղղակի բարեկամ մեր յօդուածին մէջ այս զոյգ վարդի մը և ոչ զաշորի կայ, զուրկ յայտնի ուրախ ըլլալ մեր այս յայտնի ու պարզ գրական դասանանքին, որ Միւրթարեան զոյշի տակ՝ զրական ծառայողութիւնը ոչ լուսաւորչական է, ոչ թիւնը ոչ խոստարական է, ոչ Հոգովեական է ոչ Բողոքական է այլ զուտ Հայկական է — Հե. տաղարարական է Լ. Սրապեանի «Կրտսեր Հարսնուի» վերնագրով մի ժողովրդական բանաստեղծութիւնը, որ թէեւ զուտ առասպելի էր ամբողջ Հայաստանի զուրկ չէ, սակայն այն կրնայ լուս քաղաքական պատկեր մը համարուիլ եթէր խմբագրը հարսնու «հեքեթեան» է. ուր կը տեսնենք որ կեանքի միջ չարսնու անպարկեշտութիւնը կը խայտառակուի և կրտսեր եղբոր և հարսին առաքելի պարկերէնութիւնը կը վարձարուին: Ասոր յաջորդ յօդուածն է, զուտական մը Տօքթ. Ն. Տաղարարեանի բնախօսական վերջին հրատարակութեան վրայ: Եւ հեկան և զնախօսելի աշխատութիւն մ'է մի քանի աշուղ-

ներու (Թիւ 46-ի, Թորոս) Տալուիցի, Թուրայ վարդապետ, Թուրայ քահանայ, Թուրայ Ն. Բեք, Թուրուհի, Թաղաւ) համատեղ կենսագրականները, զոր գրած է Տ. Եւ. Պալեան: (Թիւ 46) Այս թուով խմբ. Ս. Կառքեան կը յայտնէ որ պատրաստ է տանկախօս դասաւանդու համար յատուկ վարձարանական գրքեր հրատարակելու: Անժխտելի իրականութիւն մըն է Պ. Ս. Կառքեանի Մանկավարժական գրքեր հրատարակելու օգտակար ծառայութիւնը և այլ առիթով մանաւանդ՝ Կ. Պոլս. իմացականութեան այս գրական իրականութիւնը իրեն և իրականութեան տարիներէ ի վեր էր հրատարակութիւններով արդէն իսկ մանկավարժական մեծ ընդունակութիւնը մը ցոյց տուած է: «Բերական» ի Պ. Սրապեանիցի վարձ թերթին նոր շրջանի պայմանագրով աւարտուած, այդ յօդուածը մեջ Հայաստանի զամբանական միջնա կը կարգադրուի «Բերական»-ի եւս ամբողջ բանասիրական, աղագրական, ժողովրդական, լուսաւորչական աղագրականութեան և հաղաւթաբետ մատուցական յանձնարանին վրայ: Անտիկականութեան որ այլ եւս պիտի չապրէ «Բերական»-ի բանասէր հոգին: Դեռ նոր այս բանասիրական զուրկ մեզ հասած էր կը տեսնանք Յ. Էփ. Հէքեթեանի խմբագրութեամբ հրատարակուած նոր «Բերական»-ի ուղղութեան վրայ որոշ գաղափարներ տալու համար կը սպասենք յաջորդ մի քանի պրակներուն: Հիւս «Բերական»-ի խմբագրականութեան միջնա վարձարանութիւնը նաեւ քահանայութեան վրայ թերթին համակրութիւնը: Նոյնը կը մողթեան նաեւ նոր խմբագրականութեան վրայ որ սա եւս ներկայ պիտի չէր որ սա եւս ներկայ պիտի չէր անվարձատրութեան չին թարկուի:

ՄԱՍԻՍ. — Պ. Տիգրան Արիարեան «Մասին»-ի վերերե-

ւումն ի սրտէ շնորհաւորելով և յարատեւութիւն մաղթելով, համատեղական կը խօսենք մեր առջեւ ունեցած երկու առաջին պրակներու վրայ: (Թիւ 36) Երազար «Պատկերի մը առջեւ» վերնագրով յօդուածին մէջ Կ. Պայտայ աղագրի ծերանոցի՝ ալեւորներու և պատանիներու պատկերաց ճողգանական նկարագիրը կը կատարէ, և զեղեցիկ ոճով այն զոգոյնուն ու տփայն աշնան տերեւներու անցելու զուրկ և տխուր օրերն նուագընէ յետոյ, կը պատկերացնէ անոնց կեանքին ողբերգութիւններն այս Այդ հաստաւ, առաջին մեր միտքը կրնայ աւելի յափշտակել և անոր ի յայդ դիմել զեւ աւելի սրտամոլիկ պատկերներ, որով խոյս կուտանք և կանի կ'առնենք հին օրերու ծանօթ դէմքերէ միւսը՝ Գարուիւն Մարտեանի առջեւ, զոր մեզ կը ներկայացնէ իրեն պէս ծանօթ բայց երկուստեք վիպագիր Պ. Զօքաւայ: Ահաւանակ այս ճարտար վրձինն այն պատկերն, որ Մարտեանի կենդանագրին է, որուն եթէ կ'աղգէ՝ հոգի ալ տուէք:

«Լայն ու ընդարձակ ճակատ մը, որ կարծեմ, բոլոր վրէպը կը դառնէ և զուրկ մը որ նիւթի իրանի վրայ, զարուստութեան մը պէս, կը բարձրանայ յանկարծ, կը կանչի, չուսկու, անկեղծաբար գիծերով կը ցցուի: — Կապոյտ և մանր աչքեր, արտաքին նայուածքով մը, որ դիմացինին չեն ուղղուիր, այլ խոյս կուտան անդէ, անդին, նուսն սեւեռեղծ չամբար: — Բոլոր արտաքինը, ինքնակապիտելութեամբ, վարձագրութեամբ նմանութեան մը կը ընդ կամ ծագուած միտքս յարաւան չանք ընդ մարուն մը:»

Պ. Զօքաւայ Մարտեանի իրեն զրաւարագէտ՝ կը գտնէ Բաղրամեաններու և Հիւրթիւկներու հետ: Իսկ իրեն աշխարհաբարագէտ, անոր՝ իրեն պէս աշխարհաբարեաններու՝ վերի կողմը տեսնելու արտօնութիւնը կուտայ: Իսկ անոր գրականութեան նկարագիրն կ'ընէ այս պէս.

« Բանդակաւած պարբերութիւններ » որոնց ցցուածքը ու կարկուտները ներթիւ կամ դադարաբար իրենց կը յորինեն կը պատկերաբանեն աշխարհը, ոսկեղօծ արծառն մը, ոչ կեղծ ու խաղախ փայլով, այլ զուտ ու հարազատ սակի շողիւնով: Ազատանգի յղուածներով չզկուած քաներ ու բերեղի մակուաններ, որոնք բոլորեցողոց ճառարայթիւններուն մէջ, ոչ ոք արծառն կը նշուէ, ամառ ամեն արեւին տակ տարածուող ծովի մը ջինջ կապոյտին պէս:

Մեծ գրողէս մըն է Մրմբեանն, որով մեծ ու երկար ԲՐԱՅ ԳԼԵՆԵՐ ամբողջովին նկարագրելը — և այդ անկարելի է « Բաղմամբէյ » յի այս սինթէզներուն մէջ: Անցնինք յաջորդ յորուածին, որ կը կրէ « Ինչպէս կը իմանան » վերնագրին: Ա. Բարդաբեանեան, այդ յորուածով ցոյց կու տայ, որ մեր գրականութեան յետագիւնութիւնը մեկնաւորներու պահտութեան կրնայ վերադառնալ: Պրակտի միւս յորուածներն են հանգուցեալ Տիկլէն Այվազեանի նկարագրին, « Գնչու Տին » քեր-

թուած Մ. Անեմեանի. դիտական մի յորուած « Գեղարան »: Ազգային քրոնիկ: (Թիւ 57) առաջին յորուածը « Զուգարկ պութիւն մը » ձերուին և արժանաւոր վարժապետաց վրայ Ուսումական խորհրդոյ գլուխը շարժել մըն է: — « Անուշեյ » անունը մը որ ոչ ճերմակ ձեւն, ոչ մանր աւազի ոչ թարմ նրբ նենւայն և ծաղկանց ամուսին վրայ այլ Կ. Ոսկեանի գրուածըով որտեղ մէջը անջնջ կը մնան: Բնականական նորափթիթ Պառնասները՝ ստիպուած են: Դիւայն Անահիտ սիրերգելու: Խորհրդածելու և պատասխանատուութեան լայն կէտեր ունի Պ. Ա. Ապոյանեանի « Վաղան համար » վերնագիր յորուածը՝ որով արդի սերունդի մտադրականն և ներթալանն անկումը կը վերագրէ կղերական դատարկակաց ազդեցութեան: Եթէ այդ այդպէս իսկ ներկայ լրագրութեան անկման պատճառն այն այլ կղեր կը կուտ:

Վարէ, թէ սաղններու և պուշ վարներու, պարածգներու մէջ ազատ ոգ ներշնչող, անկաշկանդ զարգախարներ իբր փոխանցող նոր երիտասարդութիւն մը: Յաջորդ յորուածներն են « Մոսկով » քերթուած Մ. Ռ. ի: « Որքան զիւրի է եղեր » Բառնեկ Սիլիւս: Գիտական ոգաւոր բարեմի մը Տ. Մասիս: Յետոյ կը կարգեց Գ. Տ. Արփիարեանի զեղեցիկ ու զոգորիկ նկարագիր մը Մերիկ անուն անուս, պարզուկ ձկնորսին, որ կենաց դժբաղդութեան մէջ վճատելով իր զիցու Տին բաժնէր ծովը և ուր վերջ կու տայ իր ալեծուկ կեանաց: Մերիս այ մեր ներկայ քրոնիկին վերջ կու տանք յանձնելով « Մասիս » յի ամենուն, որտեղ հետաքրքրի են Բնականական ներկայ գրական վիշտատական, բանաստեղծական և գիտական և առաջնորդող գեղեցիկ գրչիներու:

Հ. Ս. ԵՐԵՄԵԱՆ

ՆՍՄԱԿԱՆԻ

Կ. ՊՈԼԻՍ. Յ. Գ. Մ. — Կը կատարենք փոփոխութիւնները. անտարակոյս պատասխանատուութեան տակ չենք ուզեր ճնշուիլ:

ՊԱՅՈՒՄ. Վ. ՆՈՒՐԻԻԱՆ. — Ընդունած ենք Ձեր դրութիւնը. կը կատարենք ինչպէս որ պէտք է:

ԳԱՆԻՐ. Վ. ԲԱՄՊՈԼԻՔԱՆ. — Իրաւացի է Ձեր դրութիւնը. յուսանք նոյն հանճարեղ սրբին աղօթքը լսելի ԸՄԱՐՈՎ ուրիշ տեղ կարող կ'ըլլանք սպառել թերթի և փութով օգնութեան հասնել նոյն սրբին Շնորհակալութիւն Ձեր պատուական դրութեան:

ՏՓՂԻՍ. Գ. ԳԱԼՈՒՍԵԱՆ. — Անշուշտ ընդունեցաք նաեւ « Բաղմամբէյ » ներք. քիչ տառնէն միւս « Որքան » ներքն ալ կը ստանաք: Այդանովագրեալ նամակածրարով Բոչպլի կրնաք յղել:

ԹԵՌՈՒՍԻԱՆ. Վ. Հ. Հ. ՍԱԲ. — Անտարակոյս այժմ ընդունած էք, սպասած նամակնիդ: Ձեր վերջին հարցման պատասխանին շատ միտխարական է:

Կ. ՊՈԼԻՍ. Հ. ՄԱՐԳ. — Շնորհակալութիւն Ձեր պատարասական աշխատութեան: ԿՈՒՆ համար կարող էք դնել և գտնել ՌուսաՅայոց մէջ:

Կ. ՊՈԼԻՍ. Ա. ԱԼՊԵՏ. — Յիշեցէ որբաղու:

թիւնները, բոտ կարելոյն կը ջանանք փոփոխելու: Նախկին աշակերտին անունը և հաջորդ խնդրենք մեզ որոշ դրել: Կ'աշխատենք:

ԻՐԵՆԷ. Հ. ՌԻՍԱՆՈՎ. ԸՆԿԵՐ. — Սերով Ձեզ և այլոց եւս « Բաղմամբէյ » ձրի կը յղենք, եթէ « Որքան » յին պատճառաւ: « Բաղմամբէյ » տարեկան սովորական ներթաւան կորուստէն զատ և մեր վրան ուրիշ պարտքեր չի ծանրանային: Հիշա է որ մեր թերթը ամէն կողմ այժմ տարածուած է և համակրութեան դատած և բայց դեռ ոչ միայն իր ծախքը չի գոցել, այլ մի նշանաւոր բայ մ'ալ մնայ: Կերեցէք զՁեզ չզօհադնեցնուս:

ԱՅՐՊԱՍԱԿԱՆ ԳԵՐ. ԱՅՎԱՏ. ԵՊՈԿ. — Բարձրաստեան բաժանորդ, բաւազորաց պատմիկները ԼՅ Քր. վնարողաց համար էր, կ'աշխատենք մի ձեռք գտնել և Ձեր Սրբազնութեան յղել: Իսկ ամենէն լքեալ ամսականութի միամիտ մասնաւորին զորք մեր ծիծաղը միայն չարժեք: մասնաւորի « Բաղմամբէյ » կեցցէնր պիտի չի շուսկէր: Եթէ գիտանաք:

ՍԻՄԵՆԲՈՎ. Վ. Հ. Յ. ՄԱՐԳ. — Շնորհակալութիւն քարտին կը յղենք « Որքան » ներք:

Կ. ՊՈԼԻՍ. Գ. ԽԱՅԴԱՆ. — Կարգադրած ենք Ձեր նամակին բովանդակութիւնը. չի մոյժէք:

ՌՈՍՏՈՎ. Մ. Ռ. ԹԻՄԵՆ. — Շնորհակալութիւն « Բաղմամբէյ » և « Որքան » յին տարածման համար Ձեր անխնջ աշխատութեան: